

**Naturskyddsföreningen
Nacka**

Boo Miljö- och Naturvänner

2025-11-18

NACKA TINGSRÄTT

Mark- och miljödomstolen

Mål nr P 7689-25

mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Överklagande i Mål nr P 7689-25

Motivering till och utveckling av överklagande av Nacka kommuns antagande av detaljplan för utvidgning av Kummelbergets verksamhetsområde, del av fastigheterna Skarpnäs 1:83 och 2:14 m.fl. i Boo, Nacka kommun, dnr KFKS 2019-00060, mål nr P 7689-25

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner motiverar och utvecklar nedan sitt överklagande av ovan nämnda detaljplan och yrkar att Mark- och miljödomstolen upphäver Nacka kommunfullmäktiges beslut 2025-09-15 att anta detaljplan för utvidgning av Kummelbergets verksamhetsområde, del av fastigheterna Skarpnäs 1:83 och 2:14 med flera i Boo, Nacka kommun.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anför nedanstående motiv för yrkandet.

1. Särskilda skäl föreligger inte för upphävande av strandskyddet
2. Planförslaget riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen
3. Planförslaget överensstämmer inte med översiktsplanen
4. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte kraven i Miljöbalken för alternativredovisningarna
5. Framkomligheten för utryckningsfordon vid skyfall är inte tillfredsställande löst
6. Omhändertagandet av dagvattnet från verksamhetsområdet är inte säkerställt i planförslaget och förutsätts släppas ut i Skarpnäs naturreservat
7. Planbeskrivningen är felaktig vad gäller underliggande planer

1. Särskilda skäl föreligger inte för upphävande av strandskyddet

Planområdet ligger delvis inom utökat strandskyddsområde från sjöarna Vittjärn, Myrsjön och Krokträskan. För att genomföra planförslaget måste strandskyddet upphävas inom de delar av planområdet som utgör kvartersmark och inom en mindre del allmän platsmark vid en befintlig vändplan i verksamhetsområdets södra del. Områdena har utvidgat strandskydd till 300 meter då de har bedömts ha särskilda värden. Planområdet omges på alla sidor av Skarpnäs naturreservat.

Kommunen har i planbeskrivningen angett som särskilda skäl för upphävande av strandskyddet generellt inom planområdet att

- Den typ av verksamheter som förekommer inom verksamhetsområdena kan generera störningar i form av exempelvis buller och de är därför olämpliga i en tät stadsmiljö och i nära anslutning till bostäder.
- Trots att verksamheter utvecklas och tillkommer inom de utpekade områdena, bedöms det ändå råda brist på denna typ av mark inom kommunens gränser. Hänsyn till behovet av verksamhetsområden tas i de intresseavvägningar som görs av att ta de olika ytorna (A-C) i anspråk enligt 4 kap. 17 § PBL.

För alla områdena A – C anges också som särskilda skäl enligt nedan att det rör sig om behov av expansion av befintliga företag på platsen och att det för dessa innebär svårigheter att utöka verksamheten på annan plats eller att flytta hela företaget.

För de olika delområdena anges de särskilda skälen enligt nedan.

Område A:

Företagen har behov av 7 000-10 000 kvadratmeter som inte kan tillgodoses på en annan plats och en flytt av företaget medför svårigheter. Större delen av nu aktuella ytor är sedan långt tillbaka – sedan innan strandskydd infördes – påverkade av markarbeten. Naturvärdena på platsen är låga och berörda ytor bedöms inte heller ha några speciella vistelsevärden där de ligger nära befintligt verksamhetsområde.

Område B:

Området utanför befintligt verksamhetsområde har ianspråktagits över tid. En transformatorstation som har beviljats strandskyddsdispens ligger inom området. Företaget har specialanpassade lokaler med laboratorier och behovet av expansion är stort. Ytbehovet är cirka 3 600-4 000 kvadratmeter.

Område C:

Mindre ytor har ianspråktagits utanför det befintliga verksamhetsområdet de senaste åren. Ett av företagen har stort behov av uppställningsytor och är sedan länge etablerat i området. Behovet uppskattas till cirka 3 000 kvadratmeter. Det angränsande företaget har funnits på platsen sedan 2013 och har behov av cirka 1 700 kvadratmeter. Ytterligare två företag som varit verksamma på platsen sedan början av 1990-talet har behov av sammanlagt cirka 2 500 kvadratmeter. Verksamheternas behov av tillkommande ytor ligger i direkt anslutning till pågående befintliga verksamheter, och behovet kan inte tillgodoses utanför strandskyddat område inom Kummelbergets verksamhetsområde då platsen i övrigt är omgiven av strandskyddade områden, samt strax intill även av naturreservat. Behoven bedöms här inte kunna tillgodoses utanför strandskyddat område.

En mindre yta vid befintlig vändplan föreslås bli allmän plats och den befintliga, lagligt uppförda, transformatorstationen ges utrymme - E - i anslutning till vändplanen. Dessa funktioner för olika typer av infrastruktur behövs på platsen för att utvidgningen av verksamhetsområdet ska fungera tillfredsställande. Strandskyddet bedöms kunna upphävas för dessa ändamål då platsen redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften, i enlighet med 7 kap. 18 c § punkt 1 MB, och då området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området i enlighet med 7 kap. 18 c § punkt 5 MB.

I en detaljplan får kommunen upphäva strandskydd enligt 7 kap. MB för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset (4 kap. 17 § PBL). Särskilda skäl är bl.a. om det område som upphävandet eller dispensen avser behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området. Om åtgärden kan lokaliseras utanför

strandskyddat område, ska den lokaliseringen väljas i stället. En förutsättning för att tillåta åtgärden är att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset. Med hänsyn till den restriktiva tillämpning av strandskyddsbestämmelserna som gäller ställs krav på den lokaliseringsutredning som kommunen lägger fram i detta hänseende. (prop. 2008/09:119 s. 106) I ett flertal domar har Mark- och miljööverdomstolen – trots att åtgärden var att betrakta som ett angeläget intresse – ansett att kommunerna inte lyckats visa att det saknades möjligheter att tillgodose intressena utanför strandskyddat område (mål nr P 6876-15, P 4676-17, P 3718-17).

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner konstaterar att inom de strandskyddade områdena har mark sedan flera år ianspråktagits olovligt och utan strandskyddsdispenser. Kommunen är tillsynsmyndighet men har uppenbarligen inte utövat sin lagstadgade tillsynsuppgift. Att områden har ianspråktagits olovligen kan inte användas som särskilda skäl. Naturvårdsverket anger på sin hemsida *”Att ett område redan är ianspråktaget innebär ofta att det utgörs av en etablerad hemfridszon eller beslutad tomtplats runt ett bostadshus, avgörande är att området inte längre är allemansrättsligt tillgängligt. En bedömning av om ett område är ianspråktaget bör baseras på en utredning av hur allmänheten har tillgång till området.”*

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner vill framföra att område B har högt naturvärde, naturvärdesklass 2, enligt den genomförda naturvärdesinventeringen (NVI). Enligt NVI:n finns åtta naturvårdsarter i det objekt som område B utgör en del av, däribland de rödlistade arterna tallticka (Nära hotad, NT) och spillkråka (NT). I NVI:n framkommer också att både mindre hackspett och gröngöling, båda NT, förekommer precis utanför inventeringsområdet och som med stor sannolikhet även rör sig över och har livsmiljöer inom inventeringsområdet.

I område C har föreningarna vid fältbesök 2020-09-30 påträffat den rödlistade vedtrappmossan, (NT), på en låga (liggande dött träd). Av SLU, Artdatabanken, artfakta, framgår att: *Arten förekommer rikligast i gamla väl slutna skogar med god tillgång på död ved. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig*

Karta 1. Till höger ungefärligt läge för vedtrappmossa inlagt på plankartan. Förekomsten är uppenbart inom planområdet och område för upphävande av strandskydd. Karta 2. Till vänster kartutdrag från Artportalen, grön linje gräns för Skarpnäs naturreservat, röd linje området för artutdraget.

tillgång på dessa till vilka den kan sprida sig. Populationen minskar med mer än 10% inom 20 (= 3 generationer) år. Minskningen avser förekomstarea, kvalitén på artens habitat, antalet lokalområden och antalet reproduktiva individer. Under de kommande 20 åren förväntas minskningstakten uppgå till 15 (10-20) %. Under en tidsperiod om 20 år, som sträcker sig både bakåt och framåt i tiden, så bedöms minskningstakten uppgå till 15 (10-20) %.

Vedtrappmossa bedöms ha ett högt signalvärde d.v.s. den är en ovanlig eller sällsynt rödlistad art med höga särskilda krav på sin livsmiljö

På samma låga där vedtrappmossan påträffades hittades även signalarten långfliksmossa. Ingen av dessa mossarter har observerats i NVI:n och är därför inte omnämnda i den. Området där lågan med de två mossorna observerats har i NVI:n klassats som biotop med visst naturvärde, naturvärdesklass 4, vilket är den lägsta naturvärdesklassen. I NVI:n nämns att två signalarter påträffats i detta område, fjällig taggsvamp och blåmossa, vilket ger biotopen visst artvärde. Biotopvärdet anges som obetydligt. Eftersom det finns en rödlistad art med högt signalvärde och en signalart, utöver de två värdearter som påträffats under NVI:n, kan det finnas god anledning att höja artvärdet. Båda mossorna, i synnerhet vedtrappmossan, behöver äldre murkna lågor, vilka är ovanliga i dagens skogar. Det kan därför finnas god anledning till att klassa biotopvärdet högre än vad som gjorts i NVI:n.

Vid en prövning av dispens från strandskyddet ska det enligt 7 kap. 25 § MB göras en intresseavvägning där hänsyn även ska tas till enskilda intressen. En inskränkning i en enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses, en så kallad proportionalitetsbedömning.

Enligt Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner har kommunen inte lyckats visa att de angivna verksamheterna inte kan lokaliseras till annan plats. I planbeskrivningen sid. 28 skrivs att kommunen har ett flertal lämpliga verksamhetsområden inom kommunen men att störande verksamheter bör förläggas utanför tätbebyggda områden. I planbeskrivningen och på plankartan anges dock verksamheterna med beteckningen Z som enligt kommunen och Boverkets föreskrifter ska användas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. I motiven till upphävandet av strandskyddet anges också att *"planerad användning för området är "Z" vilket innebär verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Det gör att påverkan från verksamhetsområdet minimeras vad gäller eventuella störningar på rekreation och djurliv i intilliggande naturreservat"*. För de flesta verksamheter är inte bara kommunen utan Stockholmsregionen företagens verksamhetsområden vilket också gäller de företag som kommunen anger inom de respektive områdena. Några har rimligtvis också ett ännu större verksamhetsområde som t.ex. filmstudioföretagen och det globala högteknologiska företaget. Föreningarna menar att det allmänna intresset att bevara platsen obebyggd får anses väga tyngre än det enskilda intresset att ta platsen i anspråk. Att företag för tillfället kan expandera sin verksamhet kan inte anses vara ett skäl för att upphäva strandskydd och öka påverkan på omkringinggande naturreservat och sjöar.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner ifrågasätter också att motiven till upphävandet av strandskyddet är kopplat till utvidgningsbehov av befintliga verksamheter. På kommunens webbplats, se <https://www.nacka.se/stadsutveckling-trafik/har-planerar-och-bygger-vi/sok-projekt-pa-namn/kummelbergets-verksamhetsomrade/kummelberget-utvidgning/#panel-startpage>, anges att *"Kummelbergets verksamhetsområde planeras att utvidgas för att ge plats åt fler verksamheter. Här kan mellan 250 - 300 nya arbetsplatser tillkomma, beroende på vilka verksamheter som flyttar in..... Detaljplanen syftar till att utöka det befintliga verksamhetsområdet med angränsande kringliggande ytor. Totalt omfattar tillkommande delar*

cirka 50 000 kvadratmeter kvartersmark. I området kan det bli möjligt att tillskapa mellan 250 - 300 arbetsplatser beroende på vilken sorts verksamheter som etableras.”

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att antagandet av planförslaget ska upphävas då kommunen inte har visat att det saknas möjligheter att tillgodose intressena på alternativa platser utanför strandskyddat område.

2. Detaljplaneförslaget riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen

Av de utredningar om skyddade arter som tagits fram som underlag till planförslaget framgår att de skyddade arter som observerats inom eller i anslutning till inventeringsområdet och där risk föreligger att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses är olika arter av fladdermöss och fåglar.

Vid fladdermusinventeringen (*Fladdermusinventering Kummelberget, Nacka kommun 2023-12-21 av Väg & Miljö 2023*) noterades åtta arter nämligen brunlångöra, dvärgpipistrell, nordfladdermus, större brunfladdermus, sydpipistrell, trollpipistrell, vattenfladdermus, samt artparet mustasch-/tajgafladdermus. I den efterföljande artskyddsutredningen (*Artskyddsutredning Fladdermöss Kummelberget, Nacka kommun 2024-02-14 av Väg & Miljö 2024*) bedöms det som sannolikt att detaljplanen i rådande omfattning kommer i konflikt med 4 a § artskyddsförordningen med hänsyn till punkt 2 och 4 beträffande samtliga noterade arter. Detaljplanen berör en bekräftad koloni och tre potentiella boplatSMiljöer i form av hålträd och det finns risk att även utpekade boplatSMiljöer intill mark som avses exploateras, påverkas negativt. För dvärgpipistrell är det högst troligt att den bekräftade kolonin inom detaljplanområdet kan komma att bli påverkad då den planerade industrimarken och naturmarken med dagvattendiket kan utgöra en så pass stor störning att arten inte fortsätter nyttja platsen. Övriga arter bedöms inte påverkas i någon större omfattning av planförslaget.

Åtgärder som enligt utredningen är ett krav för att upprätthålla den kontinuerliga ekologiska funktionen avseende livsmiljöer är:

- Utpekade koloniträd för dvärgpipistrell ska sparas och kolonin får inte påverkas vare sig direkt eller indirekt. En buffertzona om 25 meter runt kolonin bör lämnas oexploaterad för att påverkan inte ska uppstå. Ett alternativ kan vara att sätta upp fladdermusholkar och genom inventering följa upp kolonins status. Om den försvinner bedöms planen i sin nuvarande utformning inte innebära någon påverkan på arten.
- Belysning inom planområdet ska överlag planeras på ett sådant sätt att mängden ljusföroreningar minimeras. En riktlinje är att belysningen enbart ska fokusera på den yta som måste lysas upp. Detta gäller såväl under byggtiden som när området är färdigbyggt.
- Utpekade potentiella boplatSMiljöer bör i möjligaste mån sparas. I det fall så inte är möjligt ska i stället fladdermusholkar i hållbar träbetong (eller liknande) sättas upp. Det kräver uppsättning i lämpliga miljöer inom eller i anslutning till planområdet. Varje påverkat klass 2-objekt ersätts med två holkar. Varje påverkat klass 3-objekt ersätts med en holk. Förutsättningar för långsiktig tillförsel av trädhåligeter bör även skapas genom ringbarkning av träd, förslagsvis björk och klibbal genom en skötselplan för området. Detta är inget krav om holkar i träbetong sätts upp, men likväl en bra åtgärd.

Åtgärder som ytterligare kan stärka förutsättningarna för fladdermöss:

- Eventuella gräsytor eller öppna miljöer inom planområdet föreslås få en ängskaraktär. Även bärande buskar och träd kan etableras om möjlighet finns. Dylika åtgärder är gynnsamt för insekter och därigenom även för fladdermöss. Dessa åtgärder ska dock inte ske på bekostnad av befintliga naturmiljöer, utan snarare inom de miljöer som avses exploateras. Om etablering av ängsmark är möjligt bör skötseln garanteras genom en skötselplan som revideras med jämna intervall.
- Störande åtgärder eller arbeten genomförs inte under perioden april-augusti. Det innebär till exempel att bullrande arbeten (>45 dB(A)) inte ska ske under dygnets mörka timmar,

att området inte ska lysas upp permanent under dygnets mörka timmar, samt att avverkning av träd inte får ske under nämnda period.

Om detaljplanen genomförs i nuvarande omfattning utan att åtgärder vidtas, är bedömningen enligt utredningen att planen troligen inte är förenlig med punkt 2 och punkt 4 i 4 a § artskyddsförordningen (2007:845). Därigenom bedöms ett genomförande av detaljplanen kunna utlösa förbud enligt artskyddsförordningen. Av de föreslagna skyddsåtgärderna är det dock endast belysningen som angetts som planbestämmelse i plankartan. Övriga skyddsåtgärder som är nödvändiga för att inte utlösa artskyddsförbud har inte tillgodosetts i planförslaget och hur de ska genomföras är inte klarlagt.

Kommunen har efter granskningen kompletterat handlingarna med ytterligare ett underlag avseende övervintringsmiljöer för fladdermöss (PM Kartering av övervintringsmiljöer, Kummelberget, Nacka, Väg & Miljö 2025-04-14). Enligt utredningen genomfördes en ny inventering av potentiella övervintringsmiljöer för fladdermöss inom området. Inventeringen genomfördes under en dag, den 28 mars 2025. Sju potentiella övervintringsplatser noterades och redovisades på karta. Av dessa ligger två helt inom planområdet och två delvis inom planområdet. Övriga ligger i närheten av planområdet. I utredningen bedöms att det är troligt att enstaka fladdermöss, främst dvärgpipistrell med tanke på hög förekomst under hösten, övervintrar i eller i nära anslutning till området. Det är troligt att lite större grupper av dvärgpipistrell övervintrar någonstans i närheten. I den västra delen av planområdet överlappar en potentiell övervintringsplats med ett område som är tänkt att exploateras. Enligt tidigare inventering i området (Väg & Miljö 2023) hyser denna del inga särskilda yngelkolonistrukturer för fladdermöss. För att undvika att utlösa förbudet enligt punkt 1 och 2 i 4 a § artskyddsförordningen, alltså för att undvika att döda eller störa potentiellt övervintrande individer av fladdermöss, ska markberedning i denna del utföras under vår/sommarhalvåret, företrädesvis i april-maj eller augusti-september. Arbetet ska inte utföras kvälls/nattetid under denna del av året, då detta är yngelperiod och fladdermössen då riskerar att störas under födosök/förflyttning. Om denna skyddsåtgärd inte vidtas bedöms förbud enligt punkt 1 och 2 i 4 a § artskyddsförordningen utlösas.

Av de angivna skyddsåtgärderna i utredningarna är det endast ljusförhållandena som regleras i planförslaget med en planbestämmelse som anger att "Ljusanordningar utomhus får inte riktas mot NATUR eller uppåt. Ljus inom kvartersmark ska skärmis av mot NATUR."

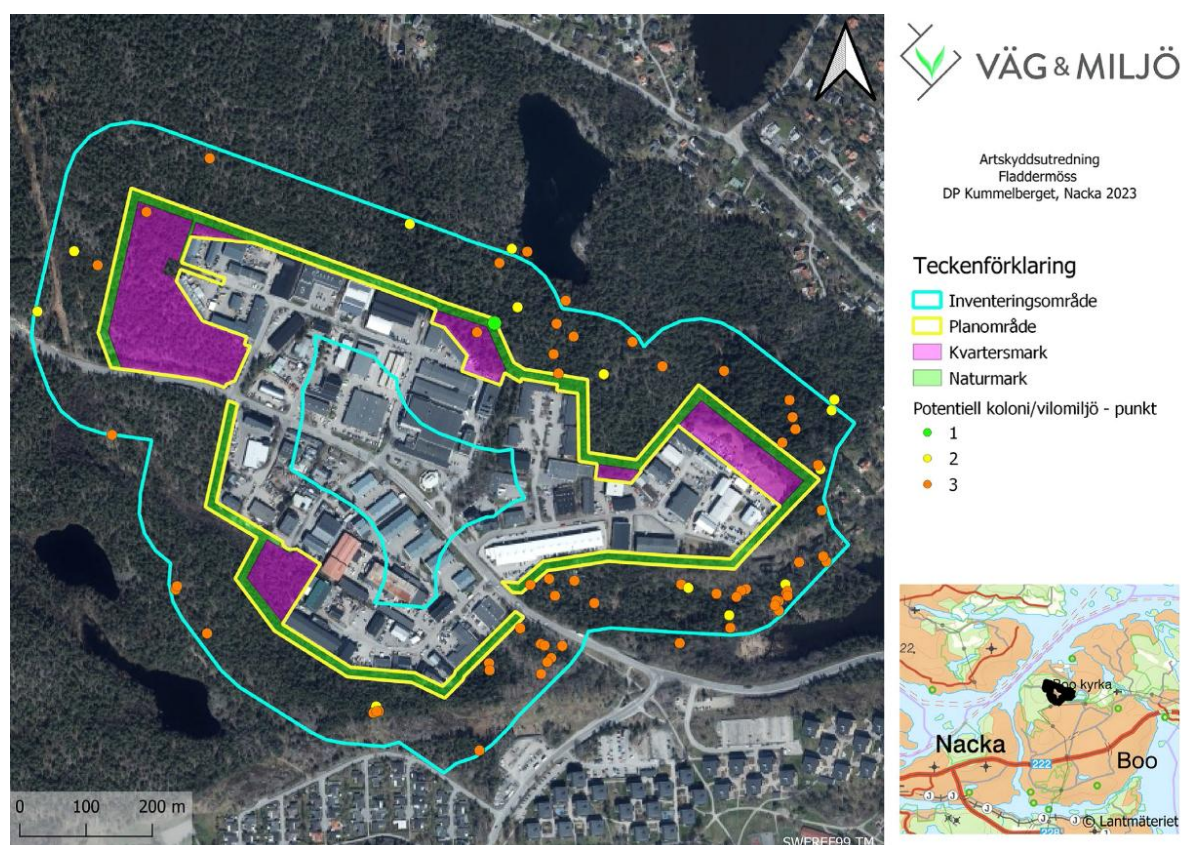
För det utpekade koloniträdet för dvärgpipistrell har det inte införts varken marklov för trädfällning eller trädfällningsförbud.

För fåglar bedöms det finnas en viss risk för att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses för följande fem arter: storlom, svarthakedopping, mindre hackspett, spillkråka och duvhök (Artskyddsutredning för fåglar Kummelbergets verksamhetsområde, Nacka kommun, Calluna 2020-09-07). För att undvika att förbud utlöses rekommenderar utredningen att följande skyddsåtgärder vidtas i planförslaget:

- Justera gränsen för planområdet och undanta områden med miljöer för spillkråka och med de högsta naturvärdena enligt NVI, (område 1, 2, 3 och 15). Dessa områden är skyddsvärda och platsar i planerat naturreservat. Utöver att påverkan minskar på spillkråka så bevaras skogliga miljöer med höga naturvärden. Gränsändringen kan också få positiva konsekvenser för friluftsliv och potentiell konflikt mellan friluftsliv och storlom vid Myrsjön.
- Utforma planområdet så att höga hus, hus med glaspartier, stora hårdgjorda ytor och ökat buller med för risk för påverkan inte tillåts och anpassa i möjligaste mån efter värden för förekommande fågelarter och naturmiljöer på platsen.
- Begränsa byggskedet till mindre känsliga perioder och utforma åtgärder som sprängning, schakt m.m. så påverkan minskar.

Artskyddsutredningen togs fram till samrådet och planområdet har därefter till delar justerats efter utredningens rekommendationer. Dock kvarstår delar av de mest känsliga områdena, områdena 1 och 2, se karta 4. Det är också områden med de högsta naturvärdena och som helt omvandlas och livsmiljöerna och deras ekologiska funktioner för de skyddade arterna helt försvinner då de till större delen planeras utgöras av kvartersmark.

Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande framfört att planförslaget inte kan genomföras då kommunen inte visat att planförslaget inte riskerar att utlösa förbuden enligt artskyddsförordningen.

Karta 3. Karta ur Fladdermusinventering Kummelberget, Nacka kommun 2023-12-21, Väg & Miljö.

Enligt planbeskrivningen ska exploatörerna enligt markgenomförandeavtalet under byggnadstiden tillse att erforderliga skyddsåtgärder avseende artskydd genomförs i enlighet med avsnittet Särskild hänsyn under byggnadstiden i detaljplanens planbeskrivning. Något markgenomförandeavtal har dock inte tecknats vid antagandet av planen och det har heller inte framkommit att det har tecknats därefter.

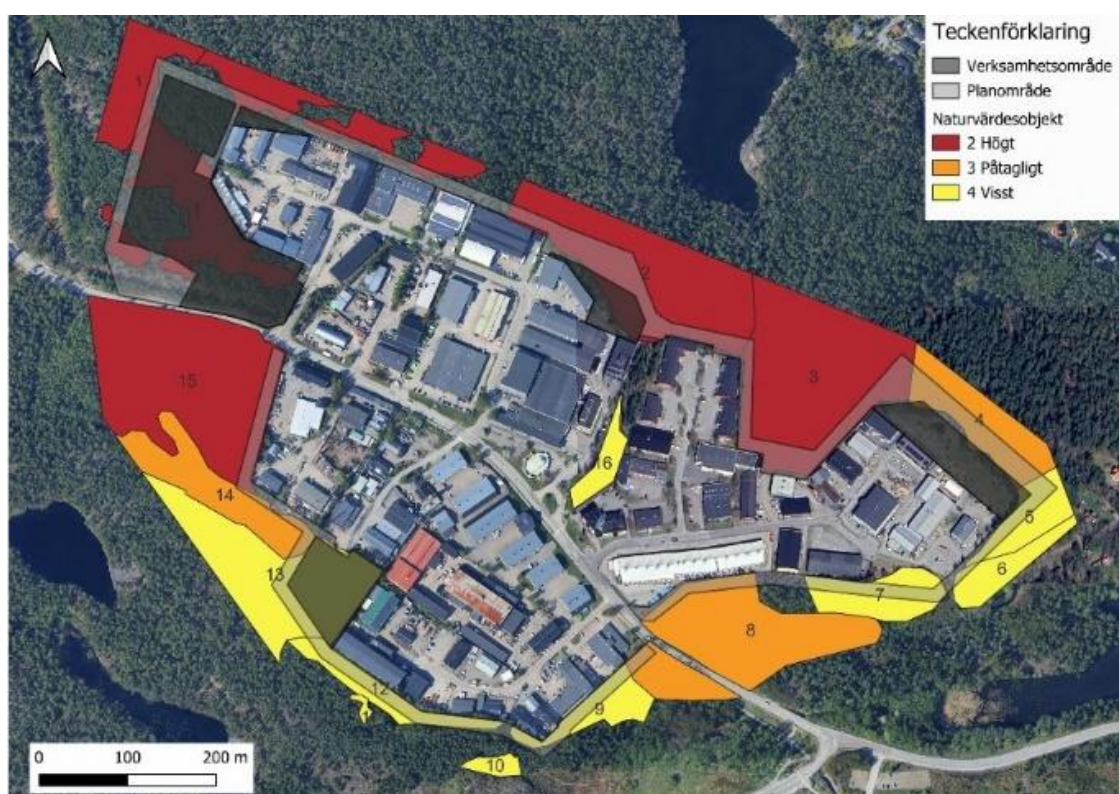
I miljökonsekvensbeskrivningen ska konsekvenser för skyddade arter anges. För fladdermöss och fåglar citeras vad artinventeringarna och artskyddsutredningarna bedömer och vilka skyddsåtgärder som föreslås. Någon bedömning av om de åtgärder som vidtagits och de som anges i utredningarna är tillräckliga görs inte. Enligt Naturvårdsverkets webbsida är det praxis (t.ex. RÅ 2005 ref 44) att miljöbedömningen behöver göra det möjligt att bedöma om planen eller programmet är förenlig med artskyddsförordningen. Miljöbedömningen behöver svara på följande

frågor (A-C) kopplat till artskyddsförordningen:

- Utlöses något av förbuden i 4, 4 a, 6, 7, 8, eller 9 §§ artskyddsförordningen?
- Finns förutsättningar att lokalisera det som planen eller programmet medger så att förbuden inte utlöses eller finns försiktighetsmått och skyddsåtgärder som kan hindra att förbuden utlöses? (Se 2 kap. 3 och 6 §§ miljöbalken)
- Finns förutsättningar för att lämna dispens enligt aktuell dispensparagraf (14 eller 15 §§ artskyddsförordningen)?

Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte dessa krav. I en dispens från artskyddsförordningen kan erforderliga åtgärder och tillsyn som garanterar att åtgärderna genomförs och underhålls villkoras.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att antagandet av detaljplanen för Kummelberget ska upphävas då det inte är säkerställt att förbud enligt artskyddsförordningen inte utlöses varken för fladdermöss eller fåglar eftersom det saknas myndighetskrav med fastställda villkor för artskyddet och att det därmed inte finns några garantier för att de föreslagna skyddsåtgärderna kommer att genomföras.

Figur 9. Naturvärdesobjekt identifierade i Callunas naturvärdesinventering 2019 och Pro Naturas inventering 2022

Karta 4. Karta ur miljökonsekvensbeskrivningen som visar naturvärdesklassningen och planområdet.

3. Planförslaget överensstämmer inte med översiktsplanen.

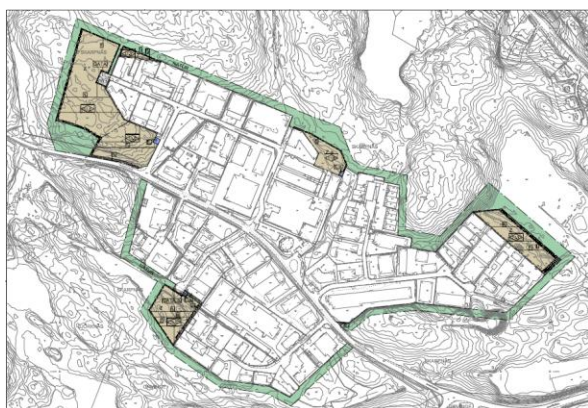
I Nacka kommuns gällande översiktsplan från 2018 anges på sid 74 gällande Kummelbergets arbetsområde att markanvändningen bibehålls och att översiktsplanen medger viss utökning i delar som ej omfattas av Skarpnäs naturreservat. Av kartan till översiktsplanen framgår att det angivna arbetsområdet inte överensstämmer med planförslaget, se nedan utsnitt ur ÖP och det föreliggande planförslaget. Kartbilden i översiktsplanen är visserligen mycket överskådlig men det är framförallt i det nordvästra hörnet som avvikelserna är tydligast.

Då kartbilden i översiktsplanen är mycket översiktlig bör texten i översiktsplanen vara till hjälp vid tolkningen av översiktsplanens intentioner. Ytan på det befintliga planområdet är cirka 29 hektar och ytan på planförslaget är cirka 8,9 hektar enligt respektive planeskrivningar. Den föreslagna utvidgningen är alltså drygt 30 % av det befintliga planområdet.

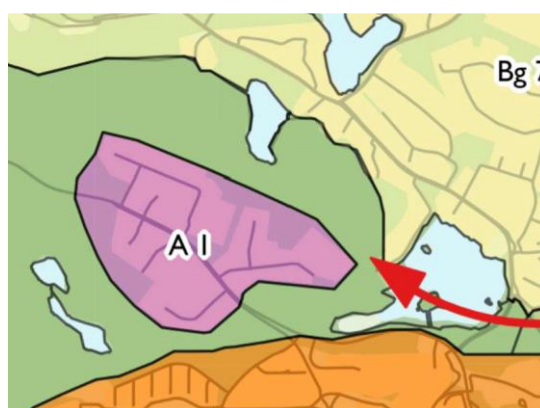
Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att en utvidgning på drygt 30 % av det befintliga verksamhetsområdet inte kan betecknas som "viss" utvidgning och att utvidgningen av arbetsområdet avviker från översiktsplanen både i kartbild och vad gäller intentionerna.

Av 4 kap. 33 § PBL framgår att om planen avviker från översiktsplanen ska planbeskrivningen innehålla en redovisning av på vilket sätt den i så fall gör det och skälen för avvikelsen. Enligt 5 kap. 11 d § och 19 § PBL följer vidare att kommunen, vid en avvikelse från översiktsplanen, ska informera allmänheten om detta vid kungörelse och underrättelse.

Då detta inte har skett anser Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner att antagandet av detaljplanen ska upphävas.

Karta 5 till vänster. Plankarta antagandeverversionen Detaljplan för utvidgning av Kummelbergets verksamhetsområde.

Karta 6 till höger. Planbeskrivningen sid 8, Figur 2. Utdrag ur Nacka översiktsplan 2018, förslag till utvidgning av Kummelbergets verksamhetsområde (A1).

4. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller inte kraven i Miljöbalken för alternativredovisningarna

I miljökonsekvensbeskrivningen för planförslaget anges under Alternativa utformningar:

"Att överväga alternativa utformningar som inte ligger i direkt anslutning till det befintliga verksamhetsområdet har inte bedömts vara möjligt med hänsyn till att Skarpnäs naturreservat omgärdar hela planförslaget. Kommunen har därför sett över alternativa utformningar inom den yta som ligger i anslutning till verksamhetsområdet men som inte ingår i naturreservatet." (vår understrykning)

Under Alternativa placeringar anges:

"Kommunen har pekat ut en möjlig utvidgning kring det befintliga verksamhetsområdet i översiktsplanen från 2012 och i översiktsplanen från 2018. I båda översiktsplanerna framgår att närheten till bostäder har varit bidragande till val av lokalisering av utvecklingen av arbetsplatsområden och tekniska anläggningar då dessa kan vara störande för omgivningen och inte bör blandas."

Kummelbergets verksamhetsområde ligger förhållandevis avskilt från befintliga bostäder och kan därmed förväntas få en lägre påverkan på bostadsområden än många andra möjliga lokaliseringar i kommunen.”

Utgångspunkten i miljökonsekvensbeskrivningen har varit att eventuella alternativ ska ligga i direkt anslutning till verksamhetsområdet vilket inte är i enlighet med miljöbalkens bestämmelse. Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen *”identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd”*.

I propositionen 2003/04:116 s. 64 förtydligas vad som menas med rimliga alternativ. Med rimliga alternativ med hänsyn till den geografiska räckvidden menas olika alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet. När det gäller markanvändningsplaner är uppenbara alternativ att områden som avdelats för en viss typ av verksamheter eller ändamål utnyttjas för annat ändamål, liksom att alternativa områden väljs ut för sådana verksamheter och ändamål. Alternativen kan också handla om alternativ lokalisering av den typ av verksamhet som man planerar för. Alternativredovisningen ska även omfatta alternativ i fråga om teknik, storlek och omfattning i den utsträckning alternativen är relevanta för det föreslagna projektet samt att samtliga alternativ som väljs ska motiveras med hänsyn till de miljöeffekter som kan förväntas av de olika alternativen. I fråga om alternativredovisning är dock det väsentliga att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden.

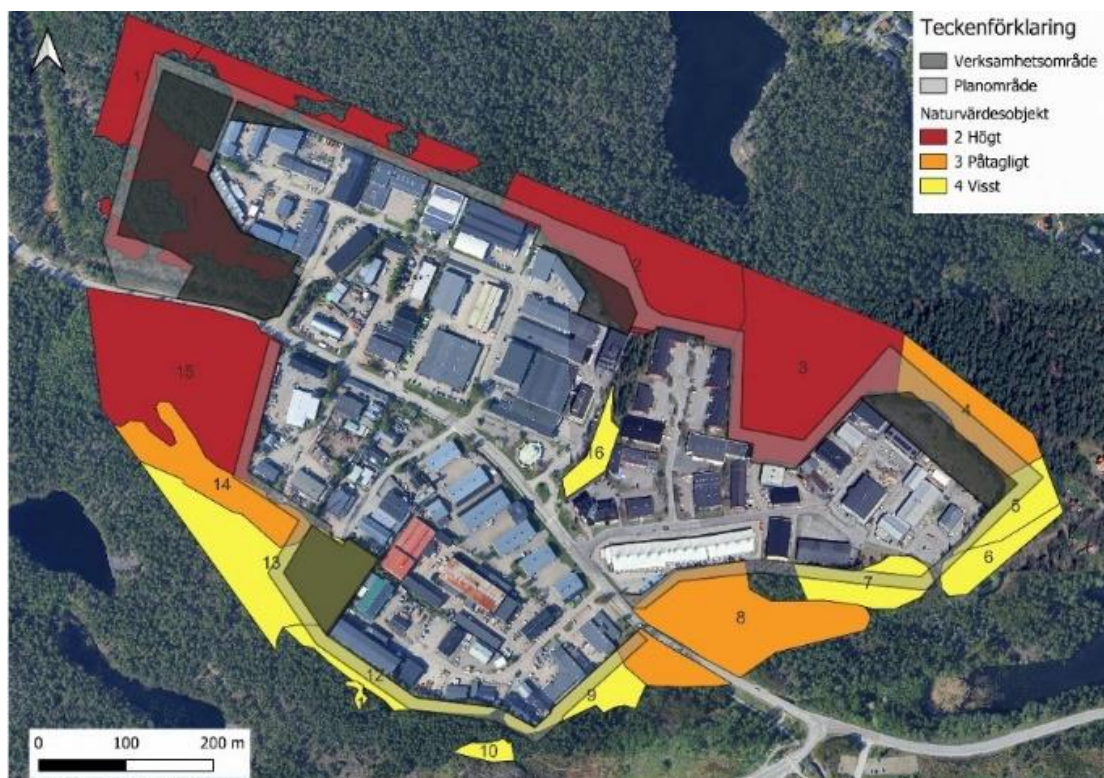
Under Nollalternativ anges i miljökonsekvensbeskrivningen:

”Vid nollalternativet kommer inte den nya detaljplanen genomföras vilket innebär att inga nya verksamheter kan etablera sig där och befintliga verksamheter inte kommer kunna utöka sin verksamhet på platsen. Nackas mål om 5000 arbetsplatser utanför Västra Sicklahalvön till år 2030 blir svårare att uppfylla när inte Kummelbergets verksamhetsområde kan tillskapa de ytterligare 250–300 platser som beräknats. Likaså uteblir förväntade intäkter till kommunen från markförsäljning och tomträtter.”

Enligt prop. 2016/17:200 sid. 129 ska nollalternativet innehålla uppgifter om miljöförhållanden innan verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas och hur de förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas. Om detaljplanen inte genomförs kommer de naturområden som föreslås exploateras att finnas kvar och med tiden utveckla högre naturvärden än idag. De viktigaste faktorerna för naturvärden i skogsmiljöer är tid och yta. Med tiden blir träden äldre, utvecklar håligheter som blir livsmiljöer för insekter, fåglar, fladdermöss m.fl. Träd dör och död ved utgör hemvist för ett stort antal arter. Ett vedertaget begrepp inom naturvårdsbiologin är art/area-förhållandet som innebär att antalet arter som kan finnas i ett område ökar med arean. Nollalternativet ger bättre förutsättningar för den biologiska mångfalden vilket borde beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

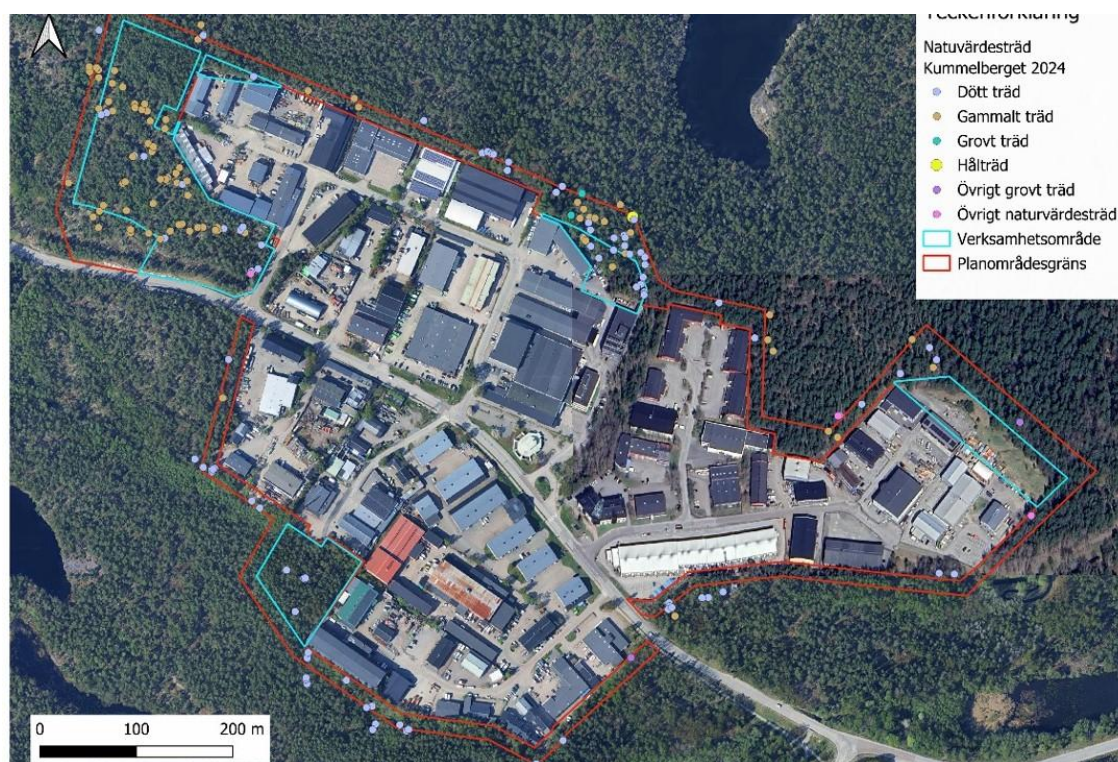
Enligt praxis ska miljökonsekvensbeskrivningen även ge svar på ett antal frågor som om förbuden i artskyddsförordningen utlöses, eventuella alternativa lokaliseringar för att undvika att förbuden utlöses och om det finns förutsättningar för att lämna dispens (se under punkt 2 Detaljplaneförslaget riskerar att utlösa förbud enligt Artskyddsförordningen) vilket den inte gör.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att antagandet av detaljplanen ska upphävas då miljökonsekvensbeskrivningen inte uppfyller kraven i miljöbalken på alternativredovisningar.

Figur 9. Naturvärdesobjekt identifierade i Callunas naturvärdesinventering 2019 och Pro Naturas inventering 2022

Karta 7. Karta från miljökonsekvensbeskrivningen som visar naturvärdesklassningen. Framförallt i områden med inget, visst och påtagligt naturvärde kommer naturvärdena att öka med tiden.

Figur 10. Identifierade naturvärdesträd i Väg & Miljöns inventering (Väg & Miljö AB, 2024a). Karta: Iterio.

Karta 8. Karta från miljökonsekvensbeskrivningen som visar naturvärdesträd. De naturvärdesträd som finns inom planområdet kommer med tiden att bli äldre och utveckla viktiga strukturer för den biologiska mångfalden.

5. Framkomligheten för utryckningsfordon vid skyfall är inte tillfredsställande löst

Under Slutsatser i *Skyfallsutredning, Kummelbergets verksamhetsområde, 2023-09-04, WSP*, står: *"Samtliga simuleringar i skyfallsmodellen visar en stor översvämningsrisk i lågpunkten vid Skarpövägen. Maximala vattendjup i lågpunkten ligger över 1 m under ett 100-årsregn vilket innebär begränsning av framkomligheten till det norra industriområdet och Telegrafvägen. Utvidgning av verksamhetsområdet får till följd att mindre vatten rinner in från skogsområdet och samlas omkring fastigheterna.*

En kombination av åtgärder föreslås i åtgärdsförslag 2-3 som består av sänkning av naturmarken nordost om lågpunkten och nya ledningar. Maximala vattendjup har inte minskats till tillräckligt låga nivåer (max 30 cm) för att säkerställa framkomligheten, men tiden som vattnet står kvar i lågpunkten efter regnet har minskats från 9 timmar (vid befintliga förhållanden) till ca 1,5 timmar.

Fortsatt arbete föreslås för att utreda om de alternativa åtgärderna kan uppfylla Länsstyrelsens rekommendationer genom att säkerställa framkomligheten på Skarpövägen och minimera risken för skador vid ett skyfall."

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser inte att framkomligheten för utryckningsfordon vid skyfall är tillfredsställande löst.

6. Omhändertagandet av dagvattnet från verksamhetsområdet är inte säkerställt i planförslaget och förutsätts släppas ut i Skarpnäs naturreservat

Till planförslaget har två dagvattenutredningar tagits fram, *Dagvattenutredning Kummelberget (Norconsult AB 2021-11-03)* till samrådet och *Kompletterande dagvattenutredning för detaljplaner i Kummelberget, Nacka kommun (FVB 2024-05-06)* till granskningen.

Enligt den första utredningen ökar samtliga undersökta halter och mängder efter exploatering. Åtgärder föreslås i form av växtbäddar för rening av dagvatten från hårdgjorda ytor inom detaljplaneområdet. Total fördröjningsvolym är 1 773 m³ på kvartersmark och 22 m³ på allmän platsmark. Växtbäddar föreslås även för rening av dagvatten från Skarpövägen, med en fördröjningsvolym om 160 m³. För att öka reningseffekten och uppnå icke-försämringskravet har ett andra reningssteg föreslagits på allmän platsmark, ett underjordiskt makadammagasin med en fördröjningsvolym om 2 300 m³, eller seriekopplade anläggningar på kvartersmarken inom detaljplaneområdet. Eftersom det saknas information om grundvattennivåer rekommenderas mätningar av grundvattennivåerna. Vid skyfall rinner, enligt SCALGO, en stor del av dagvattnet via lågområdet med torvmark och sedan vidare mot Myrsjön. Det bör enligt utredningen utredas om flödet är viktigt för torvmarken och om den påverkas av förändrade flödesvägar vid skyfall. Till utredningen är bifogat en karta med föreslagen dagvattenhantering.

Syftet med den kompletterande utredningen var att komplettera tidigare dagvattenutredning utifrån Länsstyrelsens yttrande och kommunens önskemål och ge en ny samlad bedömning av områdets påverkan på recipienten och kompletteringar till föreslagen dagvattenhantering i den tidigare dagvattenutredningen. Slutsatserna i utredningen är att ökningen av föroreningsutsläppen är marginell om de reningsåtgärder som föreslås i föregående rapport och ökningen av mängderna föroreningar i dagvatten utifrån föreslagen förtätning och utvidgning efter genomförda dagvattenreningsåtgärder bedöms vara minimal.

De bestämmelser som ska reglera omhändertagande av dagvatten inom planområdet är

- n₂ Kvartersmarken ska höjdsättas så att skyfallsvatten avleds mot användningen NATUR

- Kvartersmarken ska utformas med växtbäddar som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor

Övriga åtgärdsförslag i dagvattenutredningarna är inte reglerade i plankartan och inte heller säkerställda i något avtal.

Byggnadsytorna inom kvartersmarken är inte begränsade i detaljplanen utan i princip all kvartersmark kan upptas av bebyggelse. Bestämmelsen om att kvartersmarken ska utformas med växtbäddar som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor är i realiteten verkningslös. Bestämmelsen är också otydlig (hur ska växtbäddarna fördelas mellan olika områden och fastigheter och vilka ytor krävs?) och överensstämmer inte med plan- och bygglagens krav på tydlighet.

I den första dagvattenutredningen rinner vid skyfall, en stor del av dagvattnet via lågområdet med torvmark och sedan vidare mot Myrsjön och att det bör utredas hur torvmarken påverkas. Torvmarken ligger inom Skarpnäs naturreservat och enligt reservatsbestämmelserna är det bl.a. förbjudet att nyanlägga ledningar i mark, berg, luft eller vatten. Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner ifrågasätter att utsläppet av förorenat dagvatten till naturskyddsområdet över huvud taget är förenligt med reservatsbestämmelserna.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att omhändertagandet av dagvattnet i detaljplanen har omhändertagits på ett sätt som är förenligt med risker för miljö och människor då hanteringen inte har säkerställts i detaljplanen och att detaljplanen ska upphävas av det skälet.

7. Planbeskrivningen är felaktig vad gäller underliggande planer

I planbeskrivningen anges felaktigt att det befintliga verksamhetsområdet omfattas idag av 9 detaljplaner, del av stadsplan 352 och del av Dp 193. Dessa detaljplaner upphörde när den förtätningsplanen Dp 709 antogs 2025-02-17. Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner anser att felaktigheten är vilseledande och har betydelse för bedömningen av planens förutsättningar och konsekvenser och att detta kan vara ett skäl till upphävande.

Ronny Fors
Ordförande Naturskyddsföreningen i Nacka
ronny.fors@naturskyddsforeningen.se
Lagavägen 15, 128 43 Bagarmossen
mobil 073-802 45 43

Kerstin Lundén
Ordförande Boo Miljö- och Naturvänner
kerstin.lunden.natur@gmail.com
Liljekonvaljens väg 29, 132 45 Saltsjö-Boo
mobil 070-470 01 60